

การจัดทำผังชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
ของชุมชนเกาะพิทักษ์ จังหวัดชุมพร

Community Planning for Sustainable Tourism Development
of Koh Phithak Community, Chumphon Province, Thailand

นรา พงษ์พานิช^{1*} อำนาจ รักษาพล² เบญจมาศ ณ ทองแก้ว² ภัทรธันท์ ติ่งไพบูลย์³ อำพล
ธานีครุฑ⁴ วิจิตร พันธุ์พืช⁴ อรอนงค์ เย็นบางสะพาน⁴ พรศรี รัตนราช⁴ และ สถาพร หิ้นเตียน⁴

*Nara Phongphanich^{1*}, Amnat Ruksapol², Benjamas Na Thongkaew²,
Phatthanakan Tiapaibool³, Ampol Thaneekruth⁴, Vijit Punpud⁴, Onanong
Yenbangsaphan⁴, Phonsri Ratanarat⁴ and Sathaphon Hinthean⁴*

¹สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จ.สุราษฎร์ธานี 84100

¹Community Development Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Surat Thani Rajabhat University,
Surat Thani 84100, Thailand

²สาขาวิชาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร จ.ชุมพร 86170

²Integrated Tourism Program, Maejo University at Chumphon, Chumphon 86170, Thailand

³งานบริการการศึกษาและกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร จ.ชุมพร 86170

³Educational Services and Student Affairs, Maejo University at Chumphon, Chumphon 86170, Thailand

⁴สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร บ้านเกาะพิทักษ์ หมู่ที่ 14 ต.บางน้ำจืด อ.หลังสวน จ.ชุมพร 86110

⁴Chumphon Community-Based Tourism Association, Koh Phithak, Moo 14, Bang Nam Chuet, Lang Suan,
Chumphon 86110, Thailand

*Corresponding author: E-mail: pnarandscape@gmail.com

(Received: December 8, 2020; Accepted: April 22, 2021)

Abstract: This study aims to study problems and physical-environmental, social-cultural, and policy-economic potentials of Koh Phithak community tourism; to examine and analyze the residents' opinion on solutions through application of community action planning (CAP) and community health impact assessment (CHIA); and to promote a public participation process in planning and realizing a community plan at the policy level with the local government and other relevant agencies. The study area is Koh Phithak community, located at Moo 14, Bang Nam Chuet sub-district, Lang Suan district, Chumphon province, Thailand. The sample group consisted of 50 residents living in Koh Phithak community. The sampling method was accidental sampling. The data collection was done by using research tools such as geo-social map, in-depth interview, and questionnaire. The data were analyzed by using descriptive statistics. The results of this study can be summarized into a "Community Plan", 10 "Development Strategy Plans", and "Action Plans" consisting of 17 development projects and 77 development guidelines. The goal of community development is the "Livable Community and Sustainable Tourism", as well as organizing activities to push into practical implementation.

Keywords: Community plan, sustainable tourism development, community action planning, community health impact assessment, Koh Phithak

บทคัดย่อ: การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและศักยภาพในด้านกายภาพ-สิ่งแวดล้อม สังคม-วัฒนธรรม และนโยบาย-เศรษฐกิจที่มีต่อการท่องเที่ยว เพื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนที่มีต่อแนวทางการปรับปรุงแก้ไขปัญหาดังกล่าว ผ่านการประยุกต์ใช้แนวคิด “การวางแผนเชิงปฏิบัติการโดยชุมชน” ร่วมกับ “การประเมินผลกระทบทางสุขภาพโดยชุมชน” และเพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำผังชุมชน และผลักดันสู่ระดับนโยบายที่เชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ของชุมชนเกาะพิทักษ์ อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร กลุ่มตัวอย่างจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน จำนวน 50 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลได้จากเครื่องมือวิจัย คือ แผนที่เดินดิน แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสอบถาม ผลการศึกษาสามารถสรุปได้เป็น “ผังชุมชน” จำนวน 1 ผัง “แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา” จำนวน 10 แผน “แผนปฏิบัติการ” จำนวน 17 โครงการ และ “แนวทางการพัฒนา” จำนวน 77 แนวทาง โดยเป้าหมายของการพัฒนาชุมชนนี้ คือ “ชุมชนน่าอยู่ การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน” และสร้างแนวทางการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาชุมชนเกาะพิทักษ์ พร้อมทั้งจัดกิจกรรมผลักดันนโยบายและแผนการพัฒนาสู่การปฏิบัติจริง

คำสำคัญ: ผังชุมชน การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การวางแผนเชิงปฏิบัติการโดยชุมชน การประเมินผลกระทบทางสุขภาพโดยชุมชน เกาะพิทักษ์

คำนำ

องค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ ได้ระบุถึงแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือ การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงผลกระทบทางด้านกายภาพ-สิ่งแวดล้อม ด้านสังคม-วัฒนธรรม และด้านนโยบาย-เศรษฐกิจในปัจจุบันจนถึงอนาคต เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและชุมชนที่เป็นเจ้าของทรัพยากรเหล่านั้น (Jurigová and Zuzana, 2015)

จากการศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนดังกล่าวข้างต้นพบว่า มีการนำแนวทางการจัดทำ “ผังชุมชน” (community plan) มาประยุกต์ใช้เพื่อแก้ไขปัญหาและกำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในเชิงนโยบาย ซึ่งกรมโยธาธิการและผังเมืองได้อธิบายถึงการนำเอาผังชุมชนมาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนด้วยวิธีการสำรวจ ออกแบบ และกำหนดแผนการแก้ไข ปัญหา การปรับปรุงฟื้นฟู และการพัฒนาชุมชนในประเด็นต่าง ๆ ภายใต้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง (Konisranukul, 2007) ซึ่งต่อมาได้พัฒนาเป็นแนวคิด “การวางแผนเชิงปฏิบัติการโดยชุมชน” (community action planning: CAP) ด้วยการจัดทำผังชุมชนที่มุ่งเน้นการส่งเสริมให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามาแสดงความคิดเห็น เสนอแนะ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และวางแผนการแก้ปัญหาของชุมชนด้วยตนเอง ทั้งมิติด้านกายภาพ-สิ่งแวดล้อม สังคม-วัฒนธรรม และนโยบาย-เศรษฐกิจตามบริบทของชุมชน แล้วนำมาร่วมกันออกแบบวางแผนผังชุมชน การจัดทำเป็นแผนการพัฒนาชุมชน และการผลักดันสู่การปฏิบัติจริงเพื่อมุ่งสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในทุกมิติ (Nophaket, 2009) ทั้งนี้ ยังพบว่าการนำแนวคิด “การประเมินผลกระทบทางสุขภาพโดยชุมชน” (community health impact assessment: CHIA) ที่มีการสำรวจและประเมินวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถระบุถึงปัจจัยจากการดำเนินงานของโครงการต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของคนในชุมชน (Kanchanachitra *et al.* 2011) เพื่อนำ

ข้อมูลที่ได้ไปประกอบการพิจารณา วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสนับสนุนการตัดสินใจทั้งระดับ นโยบาย โครงการต่าง ๆ และแผนงานการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน (Winkler *et al.*, 2020; den Broeder *et al.*, 2017)

พื้นที่เป้าหมายของการศึกษาคครั้งนี้ คือ ชุมชนเกาะพิทักษ์ หมู่ที่ 14 บ้านเกาะพิทักษ์ ตำบลบางน้ำจืด อำเภอลำสนวน จังหวัดชุมพร ตั้งอยู่บนเกาะขนาดเล็กมีเนื้อที่ประมาณ 712 ไร่ บริเวณอ่าวท้องครกห่างจากชายฝั่งออกไปประมาณ 700 เมตร มีประชากรประมาณ 119 คน หรือ 42 ครัวเรือน ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธและมีอาชีพหลัก ได้แก่ ประมงพื้นบ้าน ปลูกสวนมะพร้าว ปลูกสวนยางพารา และประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว ชุมชนแห่งนี้มีห้องพักที่นำมาดัดแปลงให้นักท่องเที่ยวได้พักชั่วคราวแบบ “โฮมสเตย์” มีทัศนียภาพที่สวยงามรอบเกาะ มีอัตลักษณ์และมรดกภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบชาวประมงพื้นบ้าน มีทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และประวัติศาสตร์ของการตั้งถิ่นฐาน จึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีชื่อเสียงอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดชุมพร มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวประมาณ 15,000 คนต่อปี สร้างรายได้ในชุมชนมากกว่า 12 ล้านบาทต่อปี และเป็นชุมชนหนึ่งใน “เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร” ที่มีเป้าหมายในการพัฒนาชุมชนสู่ความยั่งยืน (Benjamas and Amnat, 2014)

ดังนั้น การศึกษาคครั้งนี้จึงประยุกต์แนวคิด การวางแผนเชิงปฏิบัติการโดยชุมชน ร่วมกับการประเมินผลกระทบทางสุขภาพโดยชุมชนเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย โดยมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาปัญหาและศักยภาพในด้านสิ่งแวดล้อม-กายภาพ ด้านสังคม-วัฒนธรรม และด้านนโยบาย-เศรษฐกิจที่มีต่อการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะพิทักษ์ (2) เพื่อ

สำรวจและวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้อยู่อาศัยในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาและเพิ่มศักยภาพของชุมชนเกาะพิทักษ์ และ (3) เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจากประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ในการจัดทำผังชุมชน พร้อมทั้งผลักดันสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในระดับนโยบาย

อุปกรณ์และวิธีการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาคครั้งนี้มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมจากประชาชนในชุมชนเกาะพิทักษ์ ซึ่งมีจำนวนประชากรทั้งหมด 119 คน โดยกำหนดให้กลุ่มตัวอย่าง ที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเกาะพิทักษ์ ตามสำมะโนประชากรในปัจจุบันจำนวน 50 คน ด้วยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แผนที่เดินดิน แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสอบถาม โดยเริ่มจากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแผนที่เดินดิน และนำข้อมูลที่ได้มาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสอบถาม ภายใต้การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในชุมชนเกาะพิทักษ์ แล้วนำเครื่องมือวิจัยที่สร้างขอคำแนะนำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อรับการตรวจและปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือวิจัยให้ได้ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเชื่อถือได้ ทั้งนี้ได้นำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสอบถามไปทดสอบกับคณะกรรมการหมู่บ้านเกาะพิทักษ์ จำนวน 15 คน ก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาคครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ได้แก่ “ข้อมูลปฐมภูมิ” เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลโดยตรง ด้วยวิธีการจัดสนทนากลุ่มและเดินสำรวจชุมชน เพื่อสังเกต สอบถาม สัมภาษณ์ และจดบันทึก พร้อมกับการใช้เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคครั้งนี้เพื่อการจัดเก็บข้อมูล

ให้ได้ตามวัตถุประสงค์การวิจัยจนข้อมูลอิ่มตัว และ “ข้อมูลทฤษฎี” เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน ด้วยวิธีการศึกษาข้อมูลจากหนังสือ บทความ รายงานวิจัย และข้อมูลออนไลน์ เพื่อนำมา ประยุกต์ใช้เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย และเป็นข้อมูล ที่ใช้ในการเชื่อมโยงและอธิบายปรากฏการณ์ที่ เกิดขึ้นในชุมชนแห่งนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการ สอนทนากลุ่มและการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ระหว่างผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างอิสระ รวมทั้ง วิธีการเดินสำรวจพื้นที่เพื่อสังเกต ถ่ายภาพและจด บันทึกในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบริบทเชิงพื้นที่ เพื่อ สร้างแผนที่เดินดินและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้ วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและคำถามแบบ ปลายเปิด ที่นำไปสู่การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และการ เขียนในเชิงพรรณนา (Lincharearn, 2012) ส่วนการ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้วิธีการเก็บ แบบสอบถามด้วยการประเมินแบบสถิติเชิงพรรณนา โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของตาราง ประกอบการบรรยายและการสรุปผลการวิจัย และ กำหนดข้อคำถามมีลักษณะเป็นมาตรวัดแบบลิเคิร์ท ที่มีมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และคะแนน คำตอบของแบบสอบถาม ดังนี้ (1) ระดับความ คิดเห็นมากที่สุด เท่ากับ 5 คะแนน (2) ระดับความ คิดเห็นมาก เท่ากับ 4 คะแนน (3) ระดับความคิดเห็น ปานกลาง เท่ากับ 3 คะแนน (4) ระดับความคิดเห็น น้อย เท่ากับ 2 คะแนน และ (5) ระดับความคิดเห็น น้อยที่สุด เท่ากับ 1 คะแนน จากนั้นหาค่าเฉลี่ยของ คำตอบแบบสอบถาม โดยใช้การแปลความหมาย ค่าเฉลี่ย คือ (1) ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มี ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด (2) ค่าเฉลี่ย 3.51- 4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (3) ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ใน ระดับปานกลาง (4) ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มี ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย และ (5) ค่าเฉลี่ย

1.00-1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ที่สุด

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาปัญหาและศักยภาพเชิงพื้นที่ของ ชุมชนเกาะพิทักษ์

ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นการ สัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ ดังรายละเอียดใน Figure 1 ด้วยการใช้หัวข้อคำถามที่ได้รับการพัฒนา จากข้อมูลในแผนที่เดินดิน เพื่อเก็บข้อมูลปัญหาและ ศักยภาพในด้านสิ่งแวดล้อม-กายภาพ สังคม- วัฒนธรรม และนโยบาย-เศรษฐกิจ ดังรายละเอียดใน Figure 2 โดยพบว่า ประชาชนในชุมชนเกาะพิทักษ์ มีข้อเสนอแนะที่มีความสอดคล้องกันในภาพรวมใน เรื่องการอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและ ประเพณีท้องถิ่นให้ดำรงอยู่ และการส่งเสริมอาชีพ และรายได้ของคนในชุมชนเกาะพิทักษ์ให้มากขึ้น จากนั้นนำผลการศึกษาข้างต้นมาสร้างเป็นคำถามให้ สอดคล้องกับการประยุกต์ใช้การประเมินผลกระทบ ด้านสุขภาพระดับชุมชน เพื่อศึกษาและกระตุ้นให้ เกิดความตระหนักของประชาชนของชุมชนฯ ในด้าน สุขภาพ และเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปสู่การจัดทำผังชุมชน และแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของ ชุมชนฯ ที่ประกอบด้วยหัวข้อคำถามจากตัวชี้วัด สุขภาพแห่งชาติทั้ง 12 หมวด ได้แก่ (1) มีการ ป้องกันโรคและดูแลสุขภาพคนในชุมชน (2) มีการ ส่งเสริมสุขภาพจิตที่ดี (3) มีการส่งเสริมพฤติกรรม สุขภาพที่เหมาะสม (4) มีการส่งเสริมการปฏิบัติตาม หลักคุณธรรม/ศาสนา (5) มีการส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านทักษะในการดำเนินชีวิต (6) มีการส่งเสริมให้มี ปัจจัยดำรงชีวิตที่เพียงพอ (7) มีการส่งเสริม ความสัมพันธ์อันดีในครอบครัว (8) มีความเข้มแข็ง ของชุมชน (9) มีความสงบสุขและปลอดภัย (10) มี สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม (11) มีสื่อที่เหมาะสม และ (12) มีบทบาทในการจัดบริการสุขภาพในชุมชน

ซึ่งพบว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ให้ค่าคะแนนรวมในการประเมินผลกระทบทางสุขภาพพระดับชุมชนสูงเป็นลำดับที่ 1 คือ “มีความสงบสุขและปลอดภัย” ลำดับที่ 2 คือ “มีการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะในการดำเนินชีวิต” และลำดับที่ 3 คือ “มีความเข้มแข็งของชุมชน”

Figure 1. In-depth Interviews

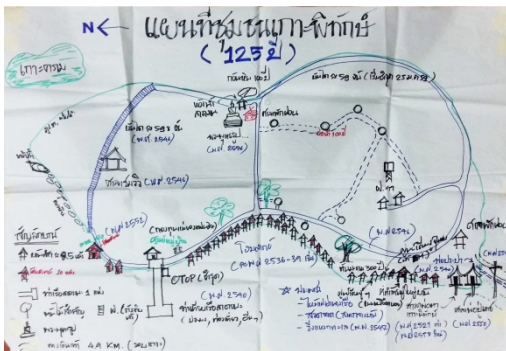

Figure 2. Geo-Social Mapping

ผลการสำรวจและวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้อยู่อาศัยในชุมชนเกาะพิทักษ์

ผลจากแบบสอบถามเป็นการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเกาะพิทักษ์ โดยแบบสอบถาม จำนวน 50 คน ที่มีต่อ “ร่าง” เป้าหมายของกรอบวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์การพัฒนา แผนปฏิบัติการ และนำผลที่ได้มาประเมินลำดับความสำคัญและแปลงข้อมูลเหล่านี้สู่การจัดทำ “ผังชุมชนฉบับร่าง” ซึ่งมีผลการศึกษา ดังนี้

2.1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 52.00 มีอายุระหว่าง 36-40 ปี ร้อยละ 28.00 ที่ย้ายมาจากถิ่นอื่น ร้อยละ 56.00 มี

สถานภาพสมรส ร้อยละ 68.00 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 96.00 การศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 28.00 อาชีพธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 44.00 และมีรายได้เฉลี่ย (ต่อเดือน) 10,001 - 15,000 บาท ร้อยละ 36.00

2.2) การประเมินแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

พบว่า คณะวิจัยร่วมกับกลุ่มตัวแทนชุมชนสรุปหัวข้อ “แผนปฏิบัติการ” แบ่งเป็น 3 หมวด ด้านกายภาพ-สิ่งแวดล้อม ด้านสังคม-วัฒนธรรม และด้านนโยบาย-เศรษฐกิจ ซึ่งประกอบด้วย โครงการพัฒนา จำนวน 17 โครงการ และแนวทางการพัฒนา จำนวน 77 แนวทาง โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความพึงพอใจ ดังนี้

ลำดับที่ 1 คือ ด้านสังคม-วัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย 4.26 ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับ “มาก” เช่น (1) การอนุรักษ์และส่งเสริมประเพณีตามวันสำคัญทางศาสนา มีค่าเฉลี่ย 4.88 ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับ “มากที่สุด” (2) การอนุรักษ์และส่งเสริมประเพณีไหว้แม่ย่านางเรือ มีค่าเฉลี่ย 4.76 ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับ “มากที่สุด” และ (3) การอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาชาวประมงพื้นบ้าน มีค่าเฉลี่ย 4.56 ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับ “มากที่สุด” เป็นต้น

ลำดับที่ 2 คือ ด้านนโยบาย-เศรษฐกิจ มีค่าเฉลี่ย 4.19 ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับ “มาก” เช่น (1) การกำหนดมาตรฐานการประกอบอาชีพธุรกิจโฮมสเตย์ในชุมชน มีค่าเฉลี่ย 4.56 ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับ “มากที่สุด” (2) การจัดตั้งกลุ่มแปรรูปอาหารทะเลและสินค้าท้องถิ่นในชุมชน มีค่าเฉลี่ย 4.52 ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับ “มากที่สุด” และ (3) การจัดกิจกรรมวางทุนแนวเขตอนุรักษ์และปลูกปะการัง มีค่าเฉลี่ย 4.52 ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับ “มากที่สุด” เป็นต้น

ลำดับที่ 3 คือ ด้านกายภาพ-สิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย 4.02 ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับ “มาก” เช่น (1) การก่อสร้างเตาเผาขยะตามแบบ

มาตรฐาน มีค่าเฉลี่ย 4.44 ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับ “มาก” (2) การติดตั้งระบบบำบัดน้ำเสียภายในบ้านทุกหลัง มีค่าเฉลี่ย 4.36 ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับ “มาก” และ (3) การอนุรักษ์ปุ๋ยใช่นอกกระดองเพื่อการเพาะขยายพันธุ์ มีค่าเฉลี่ย 4.36 ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับ “มาก” เป็นต้น

ดังนั้น ผลจากการสำรวจพื้นที่โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยวิธีการประยุกต์ใช้การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพระดับชุมชน ที่ประกอบด้วยหัวข้อคำถามจากตัวชี้วัดสุขภาพแห่งชาติทั้ง 12 หมวด โดยผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ให้ค่าคะแนนรวมในการประเมินผลกระทบทางสุขภาพระดับชุมชน เรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย 3 หมวดแรก ได้แก่ (1) มีความสงบสุขและปลอดภัย (2) มีการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะในการดำเนินชีวิต และ (3) มีความเข้มแข็งของชุมชน นอกจากนี้ ยังพบว่าผลจากแบบสอบถามด้วยวิธีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเกาะพิทักษ์ ที่มีต่อ “ร่าง” เป้าหมายของกรอบวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์การพัฒนา และแผนปฏิบัติการพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจตามลำดับ ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ด้านสังคม-วัฒนธรรม เช่น การอนุรักษ์และส่งเสริมประเพณีตามวันสำคัญทางศาสนา การอนุรักษ์และส่งเสริมประเพณีไหว้แม่ย่านางเรือ และการอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาชาวประมงพื้นบ้าน เป็นต้น ลำดับที่ 2 คือ ด้านนโยบาย-เศรษฐกิจ เช่น การกำหนดมาตรฐานการประกอบอาชีพโฮมสเตย์ในชุมชน การจัดตั้งกลุ่มแปรรูปอาหารทะเลและสินค้าท้องถิ่นในชุมชน และการจัดกิจกรรมวางพ่นแนวเขตอนุรักษ์และปลูกปะการัง เป็นต้น และลำดับที่ 3 คือ ด้านกายภาพ-สิ่งแวดล้อม เช่น การก่อสร้างเตาเผาขยะตามแบบมาตรฐาน การติดตั้งระบบบำบัดน้ำเสียภายในบ้านทุกหลัง และการอนุรักษ์ปุ๋ยใช่นอกกระดองเพื่อการเพาะขยายพันธุ์

เป็นต้น ซึ่งเป็นผลที่แสดงให้เห็นถึงความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และการเพิ่มศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนเกาะพิทักษ์ **ผลการมีส่วนร่วมจากประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำผังชุมชนเกาะพิทักษ์**

ผลจากการประเมินแนวทางการพัฒนา (โครงการและแนวทางการพัฒนา) ในช่วงต้น มาวิเคราะห์และจัดทำผังชุมชนพบว่า มีการกำหนดเป้าหมายของกรอบวิสัยทัศน์ภายใต้ชื่อ “ชุมชนน่าอยู่ การท่องเที่ยวยั่งยืน” และจัดลำดับความสำคัญของยุทธศาสตร์การพัฒนา และแผนปฏิบัติการ พร้อมทั้งสังเคราะห์ผลจากการประเมินสู่การจัดทำ “ผังชุมชนฉบับร่าง” จากนั้นคณะผู้วิจัยได้ร่วมกับกลุ่มตัวแทนชุมชนจัดประชุมกิจกรรมสรุปทบทวนการทดลองปฏิบัติการ เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนเกาะพิทักษ์ และตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมในแต่ละประเด็น จนสามารถสรุปและจัดทำเป็น “ผังชุมชนฉบับสมบูรณ์” (หรือ ผังแม่บทชุมชน) ดังรายละเอียดใน Figure 3

จากนั้น นำผลการจัดทำผังชุมชนฉบับสมบูรณ์ไปจัดทำเป็นข้อบัญญัติชุมชนเกาะพิทักษ์ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และแผนปฏิบัติการ โดยแบ่งออกเป็น 3 หมวด ได้แก่ หมวดที่ 1 ด้านกายภาพ-สิ่งแวดล้อม หมวดที่ 2 ด้านสังคม-วัฒนธรรม และหมวดที่ 3 ด้านนโยบาย-เศรษฐกิจ ซึ่งประกอบด้วยแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา จำนวน 10 ยุทธศาสตร์ โครงการพัฒนา จำนวน 17 โครงการ ภายใต้ตัวชี้วัด จำนวน 80 ตัวชี้วัด โดยมีการกำหนดแผนปฏิบัติการ คือ “ระยะสั้น” แผนดำเนินงานภายในเวลา 1 ปี “ระยะปานกลาง” แผนดำเนินงานตั้งแต่ 1 ปี ถึง 5 ปี และ “ระยะยาว” แผนดำเนินงานมากกว่า 5 ปีขึ้นไป ดังรายละเอียดใน Table 1

Figure 3. Master Plan of Koh Phithak Community

Table 1. Development strategy plans and action plans

Development project / guidelines of development		S	I	L
Physical-environmental aspect				
1.	Infrastructure and facilities development project			
-	Renovation and construction of island pathway	●	●	
-	Construction of docking port with pontoon	●	●	
-	Renovation and construction of the Eastern pedestrian bridge	●	●	
-	Renovation of community water tanks/wells	●		
-	Construction of tourism facilities	●	●	
-	Construction of bicycle pathway with parking around the island	●	●	
-	Construction of rest and sightseeing pavilions	●	●	
-	Construction of fisherman lifestyle learning and preservation center	●		
-	Construction of community health care center	●		
-	Construction of tourism information center	●		
-	Construction and installation of broadcasting system	●		
-	Construction and installation of island-wide lighting system	●	●	
-	Construction of island-wide water system and water towers	●		
-	Renovation of One Tambon One Product (OTOP) center	●		
-	Renovation of community learning center	●		
2.	Natural resources conservation and management project			
-	Conservation of blue swimming crab for breeding	●	●	●
-	Conservation of squid	●	●	●
-	Conservation of local herb and rare flora	●	●	●
3.	Environmental pollution management project			
-	Construction of standardized incinerator	●	●	
-	Installation of household water treatment system in every household	●	●	
-	Regulation of concert or festival time	●		
-	Renovation and construction of public toilets	●		
-	Construction of marine waste recycle center	●	●	
4.	Public space conservation and development project			
-	Construction of shrine yard	●	●	
-	Construction of landmark	●	●	
-	Construction of multipurpose building and Dharma practice yard	●	●	
-	Construction of community fitness area	●	●	
-	Renovation of pathway and sightseeing spot landscape	●	●	
-	Construction of floating soccer field	●	●	
5.	Disaster prevention and reduction project			
-	Construction of coastal barrier (North of the island)	●	●	
-	Construction of assembly point and escape route	●	●	
-	Construction of early warning towers	●	●	

Note: S = Short range planning has been operating within 1 year. I = Intermediate range planning has been operating from 1 year to 5 years. L = Long range planning has been operating for more than 5 years.

Table 1. Development strategy plans and action plans (continue)

Development project / guidelines of development		S	I	L
Physical-environmental aspect				
Socio-cultural aspect				
6.	Community image protection and promotion project			
-	Advertising media for promoting the good image of community	●	●	●
-	Providing high quality and accurate information for visitor	●	●	●
7.	Visitor number and density control project			
-	Studying and analyzing the number and density of visitors	●	●	●
-	Determining the number and density of visitors	●	●	●
8.	Visitor and resident security project			
-	Installation of island-wide CCTV system	●		
-	Training and promotion of volunteer community security personnel	●	●	●
-	Basic disaster relief training	●	●	●
-	Establishment of community disaster aid fund	●	●	●
9.	Community health promotion project			
-	Provision of welfare for the elderly, handicapped, and disadvantaged	●	●	●
-	Community disease prevention and healthcare	●	●	●
-	Promotion of good mental health	●	●	●
-	Promotion of life skills education	●	●	●
-	Promotion of ethics and religious virtues	●	●	●
-	Knowledge and prevention of drug problems	●	●	●
10.	Cultural heritage conservation project			
-	Preservation and renovation of historical house	●	●	●
-	Preservation and renovation of historical well	●	●	●
-	Preservation and renovation of historical coal stove	●	●	●
11.	Local wisdom preservation and continuation project			
-	Preservation and continuation of traditional food and dessert	●	●	●
-	Preservation and continuation of traditional medicine	●	●	●
-	Preservation and continuation of traditional fishery	●	●	●
12.	Local tradition and art preservation and promotion project			
-	Preservation and continuation of boat worship tradition	●	●	●
-	Preservation and continuation of coastal mini-marathon	●	●	●
-	Preservation and promotion of traditional religions	●	●	●
Policy-economic aspect				
13.	Public participation promotion project			
-	Promotion of public participation on political	●		
14.	Renewable energy promotion project			
-	Promotion of knowledge and installation of community solar power system	●		
15.	Community land-use determination project			
-	Determination of residential area	●		
-	Determination of coastal/marine conservation areas	●		
-	Determination of community forestry area	●		
-	Determination of public open space area	●		
-	Determination of mixed-use space area	●		

Note: S = Short range planning has been operating within 1 year. I = Intermediate range planning has been operating from 1 year to 5 years. L = Long range planning has been operating for more than 5 years.

Table 1. Development strategy plans and action plans (continue)

Development project / guidelines of development	S	I	L
16. Special tourism event/activity promotion project			
- Placement of coral reef preservation boundary buoy	●	●	
- Training and study visiting sufficiency economy philosophy	●		
17. Community profession and income promotion project			
- Promotion of growing and processing of sea grape	●		
- Promotion of crab processing	●		
- Promotion of squid processing	●		
- Promotion of shrimp processing	●		
- Promotion of fish processing	●		
- Promotion of oyster processing	●		
- Promotion of local herb processing	●		
- Promotion of coconut processing	●		
- Establishment of seafood and local product processing group	●		
- Standardization of seafood and local product in the community	●		
- Standardization of homestay business in the community	●		
- Standardization of community ferry	●		
- Foundation of community bank for work and income promotion	●		

Note: S = Short range planning has been operating within 1 year. I = Intermediate range planning has been operating from 1 year to 5 years. L = Long range planning has been operating for more than 5 years.

ทั้งนี้ จากผลการจัดทำผังชุมชนพบว่า คณะผู้วิจัยร่วมกับตัวแทนชุมชนกำหนดเป้าหมายของกรอบวิสัยทัศน์ คือ “ชุมชนน่าอยู่ การท่องเที่ยวยั่งยืน” และจัดลำดับความสำคัญของยุทธศาสตร์การพัฒนา แผนปฏิบัติการ และจัดทำเป็นผังชุมชนฉบับร่าง ต่อจากนั้นจึงได้ร่วมกันรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนเกาะพิทักษ์และตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และสรุปออกมาเป็นผังชุมชนฉบับสมบูรณ์ พร้อมจัดทำข้อบัญญัติชุมชนเกาะพิทักษ์ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และแผนปฏิบัติการฉบับสมบูรณ์ ประกอบด้วย 3 หมวด คือ หมวดที่ 1 ด้านกายภาพ-สิ่งแวดล้อม หมวดที่ 2 ด้านสังคม-วัฒนธรรม และหมวดที่ 3 ด้านนโยบาย-เศรษฐกิจ และแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา จำนวน 10 ยุทธศาสตร์ รวมทั้งโครงการพัฒนา จำนวน 17 โครงการ ภายใต้ตัวชี้วัด จำนวน 80 ตัวชี้วัด ภายใต้แผนปฏิบัติการ ระยะสั้น คือ แผนดำเนินงานภายในเวลา 1 ปี ระยะปานกลาง คือ แผนดำเนินงานตั้งแต่ 1 ปี ถึง 5 ปี และระยะยาว คือ แผนดำเนินงานมากกว่า 5 ปีขึ้นไป

นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยร่วมกับตัวแทนชุมชนจัดประชุมกิจกรรมการผลักดันผังชุมชนฉบับสมบูรณ์สู่การปฏิบัติจริง เพื่อนำเสนอผลการวิจัย แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนเกาะพิทักษ์ แผนปฏิบัติการชุมชนเกาะพิทักษ์ และผังแม่บทชุมชน พร้อมภาพแนวคิดในการออกแบบให้คณะผู้ว่าราชการจังหวัดชุมพร และองค์การบริหารส่วนตำบลบางน้ำจืด อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ได้รับทราบถึงความเป็นมาและแนวทางการพัฒนาโครงการต่างๆ ทั้งนี้ คณะผู้ว่าราชการฯ ได้รับทราบและยินดีนำโครงการดังกล่าวไปใช้ในการวางกรอบโครงการตามแผนปฏิบัติราชการของจังหวัดชุมพร ดังรายละเอียดใน Figure 4

ยังพบว่า มีหน่วยงานจากภาครัฐและภาคเอกชนได้นำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ดังนี้ เมื่อวันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2561 องค์การบริหารส่วนตำบลบางน้ำจืด อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ได้ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลจากงานวิจัยนี้ไปดำเนินการพัฒนาโครงการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะพิทักษ์ และวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2561

กลุ่มบริษัท เอส ทีเอส เอ็นจิเนียริง คอนซัลแตนท์ จำกัดและบริษัท ไตรพีระ จำกัด ที่ปรึกษาของกรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย ได้ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลจากงานวิจัยนี้ไปใช้

ประกอบการดำเนิน “โครงการศึกษาความเหมาะสมและออกแบบรายละเอียดโครงการพัฒนาตามผังเมืองรวมหลังสวนและชุมชนปากน้ำหลังสวน อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร” ต่อไป

Figure 4. Promoting the Master Plan of Koh Phithak Community into Practice

วิจารณ์

การศึกษาครั้งนี้เป็นการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนเกาะพิทักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Waldman *et al.* (2006) ที่มุ่งเน้นในการส่งเสริมประชาชนในชุมชนให้มีความเข้าใจถึงบทบาทและหน้าที่ของผู้มีส่วนได้เสีย ที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ และเชื่อมโยงกับลักษณะความเป็นผู้นำ เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนโครงการหรือกิจกรรมในชุมชน

โดยการศึกษาครั้งนี้ได้ประยุกต์ใช้แนวคิดการวางแผนเชิงปฏิบัติการโดยชุมชนตามแนวคิดของ Nophaket (2009) และ Katherine *et al.* (2013) ที่ทำให้เกิดการส่งเสริมกระบวนการวางแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม ทำให้ประชาชนในชุมชนได้เข้ามาแสดงความคิดเห็น เสนอแนะ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และวางแผนการแก้ปัญหาและการพัฒนาเชิงพื้นที่ด้วยตนเอง ประกอบกับการประสานความร่วมมือระหว่างชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Tungseng (2021)

นอกจากนี้ ยังเป็นการประยุกต์ใช้การประเมินผลกระทบทางสุขภาพโดยชุมชนตามแนวคิดของ Winkler *et al.* (2020) และ den Broeder *et al.* (2017) เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นถึงผลกระทบจากการพัฒนาโครงการต่าง ๆ ในชุมชนที่ผ่านมา มีอะไรบ้างที่มีผลต่อสุขภาพและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนที่สอดคล้องกับแนวคิดของ Aramsri *et al.* (2020) รวมทั้งการประเมินผ่านตัวชี้วัดสุขภาพแห่งชาติทั้ง 12 หมวด จากการศึกษาของ Kanchanachitra *et al.* (2011) เพื่อนำผลที่ได้จากการประเมินมาพัฒนาสู่การวางแผนเชิงปฏิบัติการโดยชุมชน ตามแนวคิดของ Nophaket (2009) และการประเมินผลกระทบทางสุขภาพโดยชุมชน ตามแนวคิดของ Winkler *et al.* (2020) ภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชนและความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาจัดทำ “แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา” “แผนปฏิบัติการ” และ “ผังชุมชนฉบับสมบูรณ์” ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Konisranukul (2007) ที่มุ่งเน้นในเรื่องการจัดทำผังชุมชนให้เป็นเครื่องมือหนึ่งในการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคนในชุมชน และการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงให้ทันต่อสถานการณ์

โดยองค์ความรู้ใหม่ของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ “การจัดทำผังชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน” ที่สอดคล้องกับแนวคิดขององค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติตามที่ระบุในงานของ Jurigová and Zuzana (2015) รวมทั้งผลที่เกิดต่อสังคม ชุมชน ท้องถิ่นในครั้งนี้พบว่า เกิดเป็นการสร้างศักยภาพและกระบวนการงานวิจัยด้าน “กลไกเชิงพื้นที่แบบมีส่วนร่วม” จากประชาชนในชุมชนเกาะพิทักษ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ Srabua and Srabua (2021) รวมทั้งการผลักดันสู่การปฏิบัติจริงในเชิงนโยบายที่ใช้เป็นกรอบของเป้าหมายและวิสัยทัศน์ “ชุมชนน่าอยู่ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน” ผ่านการขับเคลื่อนด้วยยุทธศาสตร์การพัฒนา และ

แผนปฏิบัติจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลบางน้ำจืด สำนักงานจังหวัดชุมพร และกรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย เป็นต้น เพื่อใช้ในการกำหนดโครงการหรือกิจกรรมการพัฒนาชุมชนเกาะพิทักษ์ทั้งในระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาวตามแผนดำเนินงานข้างต้น และเพื่อบรรลุเป้าหมายทั้ง 3 ด้าน คือ

ด้านกายภาพ-สิ่งแวดล้อม เป็นการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก การจัดการมลพิษสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยชุมชน การอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ว่างสาธารณะหรือลานชุมชน การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ด้านสังคม-วัฒนธรรม ด้วยการป้องกันและการส่งเสริมภาพลักษณ์ของชุมชน การควบคุมปริมาณและความหนาแน่นของผู้มาเยือน การรักษาความปลอดภัยของผู้มาเยือนและชาวบ้านในชุมชน การส่งเสริมสุขภาพโดยชุมชน การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม การอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น การอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น

ด้านนโยบาย-เศรษฐกิจ เป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน การส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน การกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยชุมชน การส่งเสริมกิจกรรมหรือเหตุการณ์พิเศษด้านการท่องเที่ยว การส่งเสริมอาชีพและรายได้ เพื่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนเกาะพิทักษ์ให้ดีขึ้นต่อไป

สรุป

การศึกษาค้นคว้านี้ได้บรรลุวัตถุประสงค์ในการศึกษาปัญหาและศักยภาพที่มีต่อการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะพิทักษ์ รวมทั้งการวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนในชุมชน ที่มีต่อแนวทางการปรับปรุงแก้ไขและการพัฒนาต่าง ๆ และยังเป็นการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนในชุมชนเกาะพิทักษ์เพื่อการจัดทำผังชุมชน ด้วยการประยุกต์ใช้การวางแผนเชิงปฏิบัติการโดยชุมชนกับ

การประเมินผลกระทบทางสุขภาพโดยชุมชน และการผลักดันผังชุมชนฉบับสมบูรณ์สู่การปฏิบัติจริง ผ่านการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนภายใต้ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา จำนวน 10 ยุทธศาสตร์ โครงการพัฒนา จำนวน 17 โครงการ ภายใต้ตัวชี้วัด จำนวน 80 ตัวชี้วัด ตามกรอบเวลาที่กำหนดไว้

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนของงานวิจัยที่ได้รับทุน สนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย โดยการมีส่วนร่วมจากเครือข่ายการท่องเที่ยวโดย ชุมชนจังหวัดชุมพร และชาวชุมชนเกาะพิทักษ์ หมู่ที่ 14 ตำบลบางน้ำจืด อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

เอกสารอ้างอิง

- Aramsri, K., J. Somsak, N. Veerawattanayothin. and A. Kanta. 2020. Happiness measuring of people on tourism in the community of Ban Mon San Kam Phaeng, Chiang Mai, Thailand. *Journal of Community Development and Life Quality* 8(3): 640-648. (in Thai)
- Benjamas, N. T. and A. Ruksapol. 2014. Carrying capacity for community-based tourism at Koh Phithak, Chumphon province, Thailand: hase I. *KKU International Journal at Humanities and Social Sciences* 4(3): 49-71. (in Thai)
- Den Broeder, L., E. Uiters, W. ten Have, A. Wagemakers and A. J. Schuit. 2017. Community participation in health impact assessment. A scoping review of the literature. *Environmental Impact Assessment Review* 66: 33-42.
- Jurigová, Z. and L. Zuzana. 2015. Monitoring system of sustainable development in cultural and mountain tourism destinations. *Journal of Competitiveness* 7(1): 35-52.
- Kanchanachitra, C., C. Podhisita, K. Archavanitkul, C. Chamchan, K. Siriratmongkol, P. Tipsuk and S. Thapsuwan. 2011. *Thai Health 2011: HIA - A mechanism for healthy public policy*. Institute for Population and Social Research, Mahidol University, Nakhon Pathom. (in Thai)
- Katherine, S., A. Desautels, R. Flournoy, K. Carson, T. Drenick, D. Fujii, A. Lee, J. Luginbuhl, M. Mena, A. Shrago, A. Siegel, R. Stahl, K. Watkins-Tartt, P. Willow, S. Witt, D. Woloshin and B. Yamashita. 2013. Addressing the social determinants of health through the Alameda county, California, Place matters policy initiative. *Public Health Reports* 128(3): 48-53.
- Konisranukul, W. 2007. The substantive urban design considerations: Priorities for creating successful places. *Journal of Architectural/Planning Research and Studies* 5(2): 91-107.
- Lincharearn, A. 2012. Qualitative data analysis techniques. *Journal of Educational Measurement Mahasarakham University* 17(1): 17-29. (in Thai)
- Nophaket, N. 2009. Urban design of historic town by the process of community action planning – CAP Sakon Nakhon historic Town, the International

- Symposium on Architecture and Culture in Suvarnabhumi (ISACS) Proceedings, Chiangmai University.
- Srabua, R. and K. Srabua. 2021. Development of marketing management to promote sustainable community-based tourism under philosophy of sufficiency economy: A case study of Kut Chap district, Udon Thani province. *Journal of Community Development and Life Quality* 9(2): 194-204. (in Thai)
- Tungseng, T. 2021. Guidelines for community based tourism development in the three southern border provinces Based on Thailand's criteria for community based tourism. *Journal of Community Development and Life Quality* 9(2): 183-193. (in Thai)
- Waldman, D. A., D. S. Siegel and M. Javidan. 2006. Components of CEO transformational leadership and corporate social responsibility. *Journal of Management Studies* 43(8): 1703-1725.
- Waldman, D. A., D. S. Siegel and M. Javidan. 2006. Components of CEO transformational leadership and corporate social responsibility. *Journal of Management Studies* 43(8): 1703-1725
- Winkler, M. S., P. Furu, F. Viliani, B. Cave, M. Divall, G. Ramesh, B. Harris-Roxas and A. M. Knoblauch. 2020. Current global health impact assessment practice. *Int. J. Environ. Res. Public Health*. 17(9), 2988.